

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Tipselittränares teorier och didaktik
En helhetsanalys av fotbollstränares teorier och handlingar

Jonatan Jungmalm
Calle Vredin

Rapportnummer: VT13-69
Uppsats: 15hp
Program: Sports Coaching
Nivå: Grundnivå
Termin/år: VT 2013
Handledare: Konstantin Kougioumtzis
Examinator: Göran Patriksson

Rapportnummer: VT13-69

Titel: Tipselittränares teorier och didaktik, en helhetsanalys av fotbollstränares teorier och handlingar

Författare: Jonatan Jungmalm & Calle Vredin

Uppsats: 15 hp

Program: Sports Coaching

Nivå: Grundnivå

Handledare: Konstantin Kougioumtzis

Examinator: Göran Patriksson

Antal sidor: 30

Termin/år: VT/2013

Nyckelord: coach, didaktik, elitfotboll, tipselit

Sammanfattning

Det finns ett begränsat utbud med forskning kopplat till hur fotbollstränare tänker kring och går tillväga under träningar inte bara i Sverige utan även internationellt. Studierna vi har tittat på är inte samtliga i ämnet men påpekar bristen av intresse att undersöka coaches didaktiska tillvägagångssätt kopplat till teoretiska kunskaper. Uppsatsen har skrivits inom ramen av ett större projekt. Studien är av kvalitativ ansats med utgångspunkt ur Peitersens modell ”Metodiska former”. Urvalet i studien består av fyra tipselittränare som har intervjuats inför och filmats under en aktivitet på deras fotbollsanläggning. Syftet med studien var att undersöka fotbollstränares didaktiska tillvägagångssätt i samband med träning.

Resultaten tyder på att tränares teorier fokuserar på lagövningar vad gäller sociala former, instruktion för inlärningsformer samt helheten vad gäller inlärningsformer.

Videoinspelningarna visar att samtliga sociala former används ungefär lika mycket, vid handlingsformer finns det en överensstämmelse med teorierna och angående inlärningsformer används det ungefär lika mycket. I diskussionsdelen har vi lyft fram att det finns en given skillnad mellan intervju och video i sociala former då helheten behöver brytas ner till delmoment i den enskilda träningen. Vad gäller handlingsformer är tränarna väldigt aktiva i praktiken. Att det finns en skillnad gentemot intervjuerna är inte konstigt, frågan är snarare, är tränarna för aktiva i praktiken sett till spelarnas bästa? Vid inlärningsformer pratas det mer om helhet i intervjuerna än på video, viktig skillnad att kopplingen till helheten ofta saknas i träningen.

Förord

Vi har under de tre åren på vår utbildning jobbat väldigt mycket ihop, det har inte alltid varit enkelt och många gånger har vi satt oss själva i besvärliga situationer. Däremot har vi alltid valt ämnen som berör oss både som människor och studenter, det kan vara ett område vi läst om som verkat intressant eller ett problem vi har upplevt på fältet som tränare.

Trots motgångar har vi alltid tagit oss framåt, vi har lyckats lyfta varandra när den andre har det tyngre och alla motgångar har definitivt gjort oss starkare. Vi har levt och studerat efter några väldigt enkla principer de senaste månaderna, att det som verkligen betyder något måste vi alltid kämpa för.

Utan glädjen av att få jobba och utvecklas tillsammans med andra människor hade vi aldrig varit där vi är idag och oavsett om man är student, lärare eller fotbollstränare så är vi nog först och främst människor. Idrotten förenar människor av alla slag, oavsett bakgrund. Idrotten har alltid varit en del av vårt liv, där finns vår familj, vänner och väldigt trevliga främlingar.

Med detta arbete vill vi ge tillbaka till den idrottsvärld som fostrat oss, vi vill avsluta förordet med att tacka en väldigt speciell grek som med ett väldigt speciellt citat både fått oss att uppleva såväl frustration som glädje:

*μεγαλο ευχαριστώ στον Κωνσταντίνο που μας έμαθε την αξία του να γραφει
καποιος απλα, συστηματικά και ορθόδοξα. Και για τους ποδοσφαιριστες το απλό
είναι το πιο δύσκολο.*

Innehållsförteckning

Innehåll

Sammanfattning.....	II
Förord	III
Innehållsförteckning.....	1
1. Introduktion.....	3
1.1 Definitioner.....	4
1.1.1 Coach.....	4
1.1.2 Tipselit	4
1.2 Syfte och frågeställningar.....	5
1.3 Disposition	5
2. Bakgrund.....	6
2.1 Forskningsöversikt	6
2.2 Teoretisk referensram.....	7
2.2.1 Sociala former	7
2.2.2 Handlingsformer	7
2.2.3 Inlärningsformer	8
2.3 Sammanfattning.....	8
3. Metod.....	9
3.1 Design.....	9
3.2 Semistrukturerade intervjuer	9
3.3 Observation.....	9
3.4 Urval	9
3.5 Datainsamling och analys.....	10
3.6 Studiens tillförlitlighet och objektivitet	11
3.7 Forskningsetiska principer	11
3.8 Metodologiska överväganden	12
3.9 Sammanfattning.....	12
4. Resultat.....	13
4.1 Intervjuer	13
4.1.1 Sociala former	13
4.1.2 Handlingsformer - intervjuer	14
4.1.3 Intervjuer – inlärningsformer.....	16

4.2	Videospelningar	17
4.2.1	Videospelning – sociala former	17
4.2.2	Videospelning – handlingsformer	18
4.2.3	Videospelning – inlärningsformer	20
4.3	Jämförande del av intervjuer och videospelningar	21
4.3.1	Sociala former	21
4.3.2	Handlingsformer	22
4.3.3	Inlärningsformer	23
5.	Diskussion	24
5.1	Metoddiskussion	24
5.2	Resultatdiskussion	25
5.2.1	Intervjuer - sociala former	25
5.2.2	Intervjuer – handlingsformer	25
5.2.3	Intervjuer – inlärningsformer	26
5.2.4	Videospelning – sociala former	26
5.2.5	Videospelning – handlingsformer	26
5.2.6	Videospelning – inlärningsformer	27
5.3	Sammanfattning	27
5.4	Framtida forskning	27
6.	Referenser	29
7.	Bilagor	30

1. Introduktion

”Det finns vissa saker som inte går att köpa för pengar, för allt annat finns Master Card”. Den första delen av företagets slogan är en vedertagen sanning, och det är en tolkning av detta som denna uppsats bygger på. Detta är en högst aktuell fråga i dagens fotboll där de ekonomiska förutsättningarna lagen emellan skiljer sig starkt åt (Football Money League, 2013). Trots att tränarna i Europas bästa klubbar har en närmaste stab på 15 personer med olika expertisområden bakom sig så avgörs matchen på planen och inte i teorin (UEFA, 2011). Framgångsrikt ledarskap är något som är starkt bidragande till att få grupper att fungera tillsammans och prestera i praktiken (Annerstedt, 2006). För en elitidrottare handlar det inte sällan om att fokusera på fysiologiska förbättringar för att nå högre resultat. Mätningar och utvärderingar av idrottaren är stenhårda men emellertid verkar motsvarande granskning av coachen värderas mindre (Ford m.fl., 2010).

Oavsett ens intresse för fotboll hoppas och tror vi att denna uppsats kan bidra till att intresset ökar för att studera idrottsledare ur ett holistiskt perspektiv där hänsyn tas till både teori och praktik. Framförallt om, och i sådana fall hur, den teoretiska kunskapen används i praktiken. Detta då vårt intresse av att försöka jämföra fotbollstränares teorier och handlingar är starkt kopplat till att vi själva efter snart tre års studier står inför utmaningen att omsätta de teorier vi läst på utbildningen till att utveckla idrottarna på fältet. Forskning i hur man ska tillämpa den grundforskning som bedrivits fram tills idag inom idrottsvetenskapen är sparsamt förekommande (Ford m.fl., 2010). Cushion m.fl. (2001) legitimerar vikten av att ta reda på hur teorin faktiskt används i coachens vardag genom följande citat:

... it has become increasingly acknowledged that regardless of the level of knowledge and skill of the coach, it is the application of that knowledge and skill which separates the excellent practitioner from the average. (s. 1)

... it is only through knowing about coaching behaviors and practices, that theorizing about current limitations becomes possible. Therefore, to assist in the development of any model of effective coaching, detailed investigations to find out what good coaches actually do, need to be undertaken. (s. 1)

Cushion m.fl. (2001) menar alltså att en coachs teoretiska kunskaper spelar mindre roll om den inte tillämpas i själva träningen. Finns det en stark koppling mellan teori och praktik verkar det dock som att det även finns en positivt märkbar skillnad i coachens skicklighet. Men vad är det egentligen en skicklig coach gör så bra? Vi har i denna uppsats noggrant granskat fyra tipselittränare och analyserat deras tankar och handlingsmönster efter Peitersens modell ”Metodiska former” som finns beskriven i Annerstedt m. fl. (2001), hädanefter refereras den som Peitersen (2001).

Tipselittränarna förväntas ha en hög grenspecifik utbildning även om det inte ställs några formella krav (Tipselit.se). Den akademiska utbildningen går däremot inte att sja om, något som skiljer Sverige från de mest framgångsrika fotbolls nationerna i Europa. I såväl Tyskland, Spanien, och England med flera är högsta förbundsutbildningen ett krav och ofta ställer de certifierade akademierna i länderna höga akademiska krav på sina anställda tränare. Detta är något som ECA (European Club Association) lägger stark tonvikt på i sin omfattande rapport av 20 stycken medlemmars akademiverksamhet (ECA, 2012). ECA är en medlemsorganisation för Europas elitfotbollsklubbar och det skriver i sin sammanfattning av rapporten:

The profile and quality of the academy director and the coaching's staff is a critical success factor and differs among clubs. It is important to find the right balance between coaches who have a background as football players and coaches educated through academies/universities (s.16).

Vidare i rapporten går det att läsa om enskilda akademiers upplägg. Bayern München, som anses vara den mest framgångsrika akademien av organisationen, beskriver vilken typ av ledare de vill ha till sin akademi på följande sätt:

In the younger age groups (U8-U12) mostly sport students and adults with pedagogic background and at least UEFA B-license; from U13 mostly ex-players or coaches with significant youth experience and all UEFA Pro-level license (s.39).

1.1 Definitioner

1.1.1 Coach

Bland internationell litteratur är coach som begrepp vanligt förekommande, ändå finns det inte en enhetlig definition av begreppet (Annerstedt, 2006). Det är ett modernt ord i det svenska språket då det någon gång under 70-talet blev allt vanligare i Sverige och det allt mer ökade användandet kan delvis förklaras av att det svenska ledarskapet i idrotten förändrats mycket de senaste årtiondena. Tillsammans med ordet coach återfinns nu även coaching och verbet coacha i Svenska Akademiens Ordlista (SAOL). Enligt SAOL har idrottstränare och coach samma betydelse – en person som leder och tränar ett lag.

1.1.2 Tipselit

Intresset av att fokusera på elittränare kommer av att där bör det rimligtvis vara lättast att hitta tränare som arbetar professionellt med sin coaching. För att säkerställa att vi valt ut tränarna efter samma definition så valde vi den, av svenska fotbollsförbundet skapade, definitionen Tipselittränare.

Tipselittränare är den person som är ansvarig för ett pojklag på ungdoms- eller juniornivå i åldersklasserna U17 eller U19, det betyder att som äldst får spelarna i laget fylla 17 respektive 19 under året. Laget behöver tillhöra en klubb som spelar i någon av de två högst rankade seniorserierna i svensk herrfotboll, vilka i detta sammanhang benämns som en Tipselitklubb. I damfotbollen är det något diffust då även svenska fotbollsförbundets utbildningsledare anses vara Tipselittränare, där omfattar projektet också bara klubbarna i högsta divisionen (Tipselit.se).

Benämningarna Tipselittränare och Tipselitklubb kommer från namnet Tipselit som är ett samarbetsprojekt mellan Föreningen Svensk Elitfotboll, Elitfotboll Dam och Svenska Spel, (fotbollens huvudsponsor) med syfte att utveckla svensk elitfotboll. Projektet startade 1992 och har utvecklats sedan dess. Målet med projektet är att genom ekonomiska bidrag från Svenska Spel möjliggöra för Tipselitklubbarna att heltidsanställa tränare och därmed trygga svensk fotbolls talangutveckling. Administrationen sköts av Svensk Elitfotboll (Tipselit.se).

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka tränares i fotboll didaktiska tillvägagångssätt i samband med träning. För att beskriva det didaktiska tillvägagångssättet använder vi oss av Peitersens (2001) didaktiska modell som kopplas till en beskrivning av undervisningssekvenser i termer av sociala, handlings- och inlärningsformer. På basis av denna modell kan studiens frågeställningar specificeras som följer:

- Hur beskriver tränare sina träningar i termer av sociala, handlings- och inlärningsformer?
- Hur framträder sociala, handlings- och inlärningsformer under själva träningarna?
- Vilka skillnader och/eller likheter finns det mellan tränares beskrivning och det som framträder i träningar?

1.3 Disposition

Denna uppsats innehåller fem kapitel. Introduktionen innehåller en presentation av uppsatsen i sin helhet, definitioner av begreppen ”coach” och ”Tipselit” och avslutas med syfte och frågeställningar. Kapitel två behandlar tidigare studier inom ämnet samt de teoretiska utgångspunkterna. I kapitel tre kopplas syfte och frågeställningar ihop med den teoretiska referensramen och presenterar därmed forskningsprocessen. I kapitel fyra presenteras resultaten av det insamlade datamaterialet. Till slut kommer diskussionskapitlet där vi analyserar felkällor kring utförandet samt resultatet.

2. Bakgrund

Detta bakgrundskapitel innehåller två avsnitt. I den inledande forskningsöversikten behandlas tidigare studier med relevans för den aktuella uppsatsen och sedan presenteras de teoretiska utgångspunkterna.

2.1 Forskningsöversikt

Tidigare har coachande haft mer inriktning på drillövningar av isolerade tekniska moment men det har ersatts av mer matchlika aktiviteter där smålagsspel blir ett allt viktigare moment för att träningen ska vara relevant för lagsporter som fotboll. Givetvis börjar man med grundläggande tekniska moment men skillnaden numer är att så fort dessa anses inlärd så flyttas fokus över till en öppnare miljö för att öva spelaren på den problemlösning som väldigt ofta uppkommer i en matchsituation. I denna del ställs det inte bara oerhört stora krav på att utföra många olika moment utan framförallt när och vilket momenten som ska användas (Williams m. fl., 2007).

Cushion m.fl. (2001) menar att balansen varit ojämn mellan de resurser som lagts på utövarens prestation och tränarens. Genom att fokusera på spelaren som individ har alldeles för stor del av forskningsresurserna inom idrottsvetenskap lagts på bio-medicinska studier som är intresserade av den fysiska aspekten. Detta är givetvis väldigt viktigt men i förhållande till tränarens betydelse för prestationen har den överdrivits. Detta har också lett till att utbildningarna inom sports coaching präglat studenterna att utgå från fysträningen. Den forskning som på senare år analyserat coaching ur ett bredare perspektiv har också tydligt kunnat se hur coachens ord och handlingar präglar spelarnas prestation genom inverkan på spelarens sociala och emotionella välbefinnande.

Genom samlingsbasen Ebsco har vi sökt på SPORTDiscus, ERIC, Academic search Elite samt Teacher reference center. Vidare kryssade vi i peer reviewed. Vi har även gått igenom de nationella databaserna avhandlingar.se, uppsatser.se samt idrottsforum.org. Den del av forskningen som ändå gjorts på idrottstränare har alltså handlat om att kartlägga en kravprofil för hur man ska lyckas som coach, det vill säga vilka egenskaper och färdigheter som behövs för att bli framgångsrik. Väldigt lite forskning har däremot riktat in sig på hur det faktiskt ser ut i verkligheten. Att ta reda på om tränarna har någon aning om denna kunskap och om de i sådana fall använder den bör rimligen vara av ett minst lika stort intresse (Ford m.fl., 2010). Ford m.fl. (2010) påvisar med sin studie att coacher i stor utsträckning agerar på samma sätt oavsett vilken aktivitet de coachar sina adepter i. Coacherna använder framförallt instruktion, feedback och anvisningar, det har heller inte gått att se några skillnader mellan tränare på olika nivåer så som ålder och elit/bredd.

Högberg (2008) har gjort ett försök att granska hur svenskt coachande ser ut i praktiken. Tyvärr är resultatet i hans senaste studie "Om idrottstränarens pedagogiska och didaktiska kompetens" (2008) nedslående. Högberg gjorde deltagande observationer av fjorton tränare i varierande ålder, bägge könen från många olika sporter på såväl nationell som internationell nivå. Detta följdes upp med intervjuer enligt stimulated recall-metoden och datan mot en modifierad modell av Dales kompetensskala där den högsta nivån bland annat innebär att kunna relatera sin träningsmetodik till pedagogiska teorier och ha ett didaktiskt förhållningssätt till aktiviteten. Av fjorton medverkande var det bara fyra som nådde högsta nivån och det var dessutom bara de som hade en relevant akademisk utbildning.

2.2 Teoretisk referensram

Enligt Peitersen (2001) kan undervisning beskrivas i termer av sociala, handlings- och inlärningsformer. Nedan följer en tabell som översiktligt beskriver Peitersens systematisering. Därefter beskrivs mer utförligt de olika formerna.

Tabell över metodiska former:

Sociala former	Handlingsformer	Inlärningsformer
Lag- eller klass-organisation	<i>För undervisaren:</i>	Induktiv eller deduktiv
Grupporganisation	Instruktion (muntlig)	Analytisk eller syntetisk
Partnerorganisation	Förevisning (praktisk)	Formell eller funktionell
Enskilt arbete	Samtal/vägledning	Del- eller helhet
	Bedöma (muntligt/skriftligt eller praktiskt)	Abstrakt eller konkret
		Progression/regression
	<i>För deltagarna:</i>	
	Röra sig	
	Öva	
	Träna	
	Prestera	
	Undersöka	
	Komma med idéer	
	Avtala/besluta	
	Diskutera/besluta	
	Att bedöma	
	Att framställa	

Vad gäller systematiseringen bör det påpekas att de olika formerna inte utesluter varandra utan kan äga rum parallellt. Eftersom det bara är tränare vi observerar bryr vi oss inte om handlingsformer för deltagarna. Vi har även valt att begränsa inlärningsformer till enbart del- eller helhet samt utökat handlingsformer för undervisaren (tränaren) med kategorin ”övrigt”.

2.2.1 Sociala former

Sociala former handlar i princip om hur en undervisningssekvens organiseras i termer av Lag- eller klass, mindre grupper, två och två (partnerorganisation) och individuellt arbete.

Lagorganisation tillämpas till exempel ofta vid introduktion av tekniska färdigheter då coachen vill ge exakt information till alla deltagare (Peitersen, 2001). Gruppindelning används när laget ska arbeta i grupper om 3-7 spelare.

2.2.2 Handlingsformer

Handlingsformer fokuserar på hur tränaren instruerar och återkopplar information till sina adepter. Instruktion betyder att tränaren berättar hur spelarna ska göra i en bestämd situation. Ofta ger tränaren löpande instruktioner under pågående aktivitet men så fort det handlar om återkoppling på vad spelaren precis gjorde är det inte längre instruktion utan feedback, vilket Peitersen benämner som samtal och vägledning. Förevisning är precis som det låter demonstrationer från tränaren. En känd modell är ”visa, förklara, visa” vilket betyder att tränaren först visar hur övningen ska se ut för att sedan förklara utvalda delar och avslutningsvis åter visa övningen i sin helhet. Den fjärde och sista av Peitersens

handlingsformer är bedömning och berör tränarens utvärdering av spelarna. Fokus ligger på progression och vidare utveckling av elevens färdigheter. Vi har dessutom lagt till en egen femte kategori för att komplettera Peitersens modell. Kategorin övrigt behandlar exempelvis socialt umgänge och resterande handlingar som inte passar in under de fyra ordinarie formerna.

2.2.3 Inlärningsformer

Inlärningsformer handlar om tränarens teorier om progression och inläring. Vi skiljer mellan inläring via delmoment och helhetsinläring. Tillämpning av delmoment syftar till att isolera övningar för att nöta in en särskild färdighet. Helhetsinläring lägger som namnet antyder större vikt vid att inläringen ska vara funktionell och användbar i ett större perspektiv.

2.3 Sammanfattning

Det finns alltså ett begränsat utbud med forskning kopplat till hur fotbollstränare tänker kring och går tillväga under träningar inte bara i Sverige utan även internationellt. Studier vi har tittat på under tidigare forskning är inte samtliga i ämnet men påpekar bristen av intresse att undersöka coachers didaktiska tillvägagångssätt kopplat till teoretiska kunskaper (Ford m.fl., 2010).

3. Metod

Denna uppsats har skrivits inom ramen för ett större projekt som studerar fotbollstränare. Det större projektet rubriceras ”Fotboll och idrottsdidaktik: Tränares latent- och handlingsteorier” med syfte att studera fotbollstränare från flera nivåer så som damfotboll och seniorfotboll för herrar i högre och lägre divisioner.

Metodkapitlet är uppbyggt kring åtta avsnitt. Först presenteras val av strategi (se design), därefter fokuseras det mot insamlingsmetod. Därefter följer aspekter av studiens genomförande och tillförlitlighet. Sist behandlas forskningsetiska principer och metodologiska överväganden.

3.1 Design

Enligt Denscombe (2009) finns det olika strategier för att bedriva forskning. I stort brukar dessa kategoriseras som kvalitativ och kvantitativ forskning. Vi har valt att göra en kvalitativ studie eftersom vi inte är intresserade av objektiva och generaliserbara resultat. Framförallt vill vi få fram detaljerad och säregen information om det studerade fenomenet. Vissa kvantitativa inslag används dock i analysen vilket bland annat syftar till att göra resultaten mer användbara i projektet vi skriver inom.

3.2 Semistrukturerade intervjuer

Enligt Denscombe (2009) finns det olika typer av intervjuer. Vi har valt semistrukturerade intervjuer för att på så sätt låta respondenterna prata fritt inom de ramar vi har satt upp. Fördelen med det är att svaren blir personliga samtidigt som vi får svar på våra frågeställningar. Intervjuerna hade två övergripande teman; ”arbetssätt” och ”spelarens utveckling”. I den bifogade intervjuguiden finns frågorna som ställdes.

3.3 Observation

Efter intervjuerna observerades tränarna när de genomförde en träning med respektive lag. Ljud och bild från träningarna spelades in och analysen gjordes i efterhand.

3.4 Urval

I det stora projektet som denna uppsats ingår fokuserades det mot fyra grupper av fotbollstränare; a) elitjuniorer, b) herrar högre nivå, c) herrar lägre nivå, d) damlag. Vi har riktat vår uppmärksamhet mot tipselittränare därför att det är inom det området vi själva är verksamma. Dock finns det tipselittränare över hela Sverige så vi har avgränsat oss. Enligt Hassmén och Hassmén (2008) finns det olika strategier för att välja ut respondenter. En av dessa benämns tillgänglighetsurval och innebär att välja deltagare utifrån geografisk närhet. På basis av detta har fyra tränare som arbetar i tipselitgrupper i Göteborgsområdet kontaktats och tillfrågats om deltagande.

Tabell med information om respondenterna

Fiktivt namn	Roll	Utbildning
Tord	Huvudtränare U19	PRO-utbildning
Sven-Göran	Huvudtränare U19	Idrottslärare + Steg 4 (föregående PRO)
Erik	Huvudtränare U19	Idrottslärare + PRO-utbildning
Bosse	Huvudtränare	Gymnasielärare + PRO-

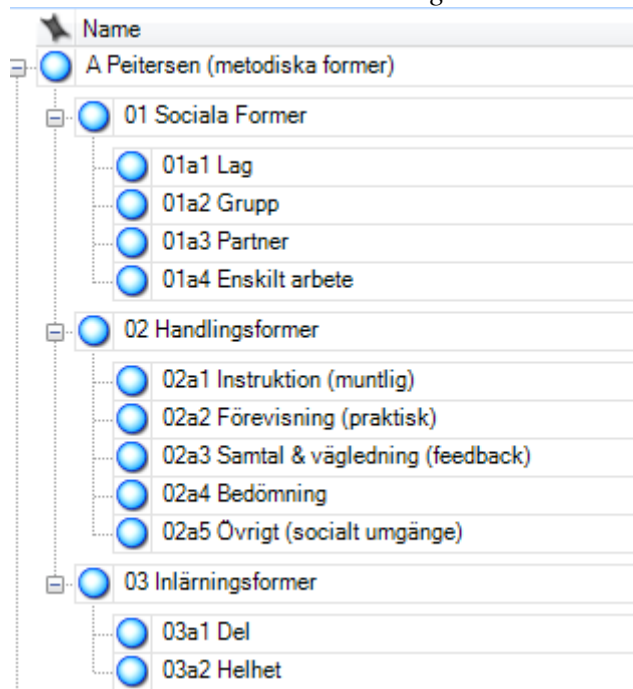
Enligt forskningsetiska principer är namnen avidentifierade och fiktiva. Samtliga är huvudtränare (det vill säga ansvariga) för respektive klubbs äldsta juniorer. PRO-utbildningen är Svenska Fotbollsförbundets (SvFF) högsta tränarutbildning, Steg 4 är benämningen på den gamla versionen av PRO.

3.5 Datainsamling och analys

Alla intervjuer har spelats in på bandspelare medan alla träningar har videofilmats. I samband med videofilmningar bar tränare en trådlös mikrofon och kameran placerades i höjd med planens mitt. Intervjuerna transkriberades och sammanlagt handlar det om 28 sidor. Vad gäller videofilmerna är materialet 5 timmar och 45 minuter långt.

Såväl transkriberingar som videofilmer har analyserats med hjälp av Nvivo 10. Det aktuella datorprogrammet möjliggör beskrivning och analys av datamaterial med hjälp av så kallade ”nodes” som fritt kan översättas som kategorier av citat eller sekvenser. Med utgångspunkt i det teoretiska ramverket konstruerades i förväg tre huvudkategorier med elva underkategorier som följer nedan:

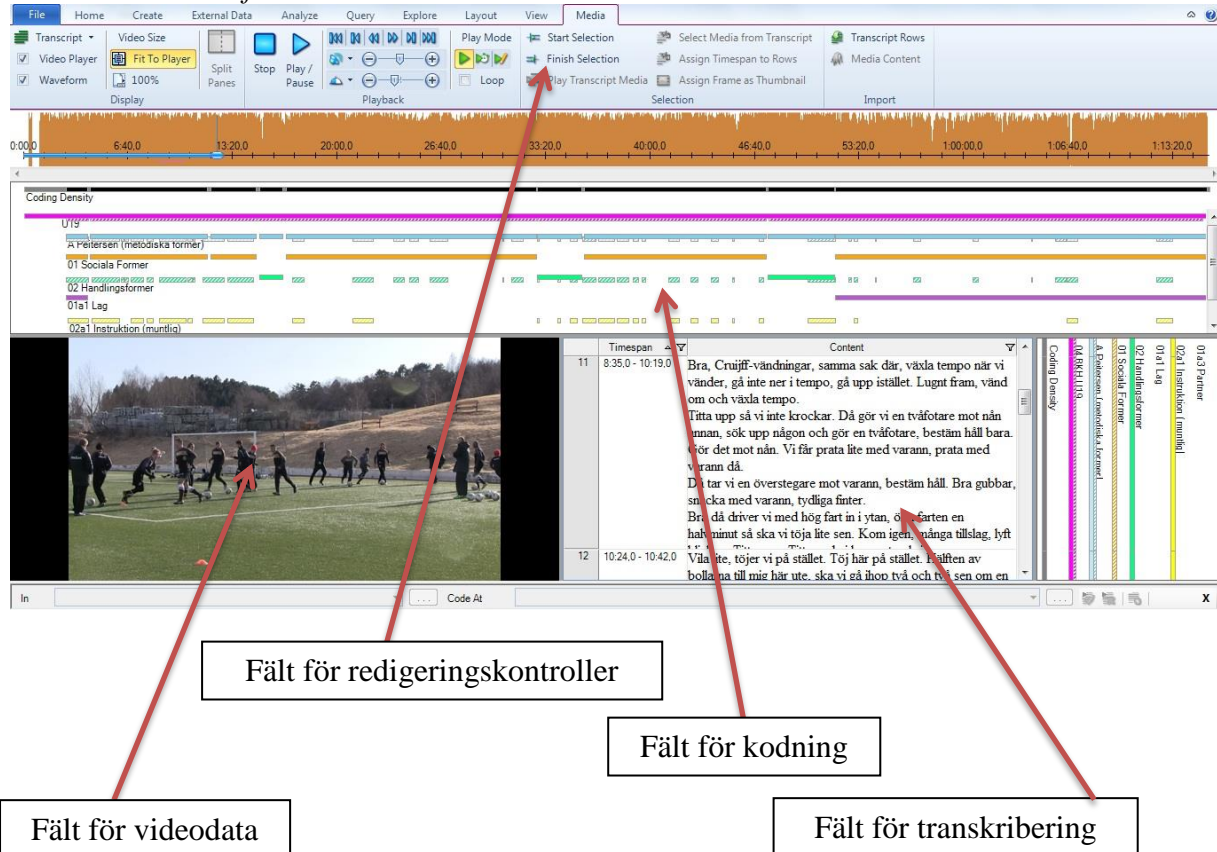
Tabell över noder och underkategorier:

Bilden är tagen från analysprogrammet Nvivo 10 och visar samtliga metodiska former och respektive underkategorier.

Såväl transkriberingar som videofilmer analyserades och tolkades utifrån de aktuella kategorierna. Nedan följer en exempelbild av hur arbetsfältet i Nvivo 10 såg ut.

Tabell över arbetsfältet i Nvivo 10:

Bilden visar en skärmdump från arbetsprocessen där analys av video pågår. Längst till vänster visas själva träningen, högst upp finns alla kontroller som krävs för att redigera videon. Rutan i mitten visar samtliga kodningar som gjorts där varje färg representerar en nod (kategori). Texten till höger är transkriberingen av tränarens röst i videon.

I resultatkapitlet presenteras våra tolkningar med hjälp av både diagram och indikativa citat.

3.6 Studiens tillförlitlighet och objektivitet

Enligt Denscombe (2009) är en kvalitativ studie tillförlitlig om forskningsinstrumenten ger samma resultat vid andra tillfällen om allt annat är lika. Datainsamlingen i den aktuella studien gjordes med hjälp av samma bandspelare och videokamera vid samtliga tillfällen. Gällande objektivitet, alltså forskarens inverkan på resultatet (Denscombe, 2009), så har rimligtvis våra egna förutfattade meningar och fördomar om tränare påverkat resultatet. I en kvalitativ studie är det dock omöjligt att kringgå.

3.7 Forskningsetiska principer

Uppsatsen följer de standardiserade forskningsetiska principer och tar hänsyn till a) informationskravet, b) samtyckeskravet, c) konfidentialitetskravet samt d) nyttjandekravet (Denscombe, 2009). Vad gäller informationskravet så har respondenterna informerats om studiens syfte och att det är frivilligt att delta. Enligt samtyckeskravet har deltagarna godkänt att ingå i studien med vetskapen att de närsomhelst kan avbryta. Sett till konfidentialitetskravet är deltagarna oidentifierade med fiktiva namn i studien. Deltagarna är informerade om att studien enbart används i forsknings- och utbildningssyfte enligt nyttjandekravets riktlinjer.

3.8 Metodologiska överväganden

I samråd med vår handledare diskuterade vi i ett tidigt stadi huruvida vi bara skulle göra intervjuer eller också observera genom videoinspelningar och ljudupptagning och vi kom överens om att det är en stor utmaning att göra bägge delar. Däremot hoppas vi att det skapar ett helt annat djup och tyngd i vår uppsats när vi kan analysera tränarna dels med hjälp av information som vi fått av dem men också information som vi själva samlat in.

Träningarna genomfördes utan medvetet inflytande från författarna, däremot går det inte att utesluta att tränarna påverkats av vår närvaro. Det togs ingen hänsyn till tränarnas syfte med träningen, till exempel var en träning både dagen före och dagen efter match och hade förhållandevis låg intensitet medan andra träningar var av högintensiv karaktär.

Den största fördelen med att välja enbart ungdomstränare på elitnivå gentemot att ta med exempelvis tränare från lägre seniordivisioner var att forskningen blir mer ändamålsenlig för oss som är ungdomstränare.

3.9 Sammanfattning

Uppsatsen har skrivits inom ramen av ett större projekt. Urvalet i vår studie består av fyra tipselittränare som har intervjuats inför och filmats under en aktivitet på deras fotbollsanläggning. Nästa kapitel behandlar de resultat vi har kommit fram till och är presenterat med hjälp av diagram och citat.

4. Resultat

I resultatkapitlet presenteras datamaterialet i tre avsnitt för intervjuer och sedan tre avsnitt för videoanalyser. Därefter görs det en jämförelse mellan intervjuer och videoinspelningar. Vi börjar med att i tur och ordning gå igenom sociala former, handlingsformer och inlärningsformer för intervjuerna och sedan samma ordning för videoinspelningarna.

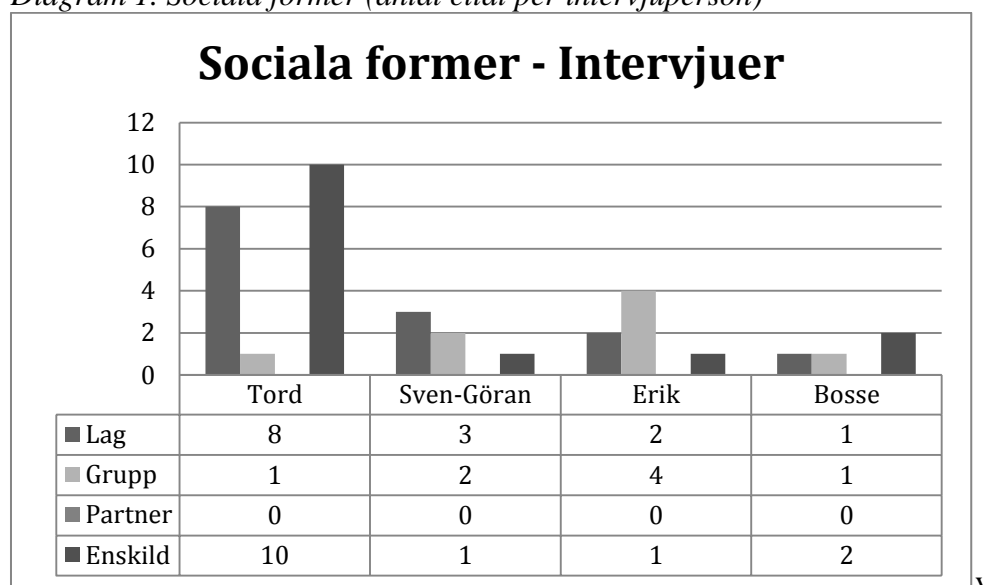
4.1 Intervjuer

Detta avsnitt är uppdelad i sociala, handlings- och inlärningsformer med utgångspunkt i det teoretiska ramverket.

4.1.1 Sociala former

Sociala former kopplades till lag-, grupp-, partnerorganisation och/eller individuellt (enskilt) arbete. I diagram 1 nedan presenteras en sammanfattning av antal citat per intervjuperson som kodades till de olika sociala formerna.

Diagram 1. Sociala former (antal citat per intervjuperson)

Enligt diagram 1 tycks lagorganisation vara den vanligaste sociala former. Däremot tycks arbete två och två (partnerorganisation) hamnat något i skymundan.

Vad gäller arbete i lag menar tränare att man brukar bryta ner spelet i olika moment. Därefter fokuseras man mot dessa moment i samband med träningar.

Vi går från det isolerade spelmomentet utan motstånd till att vi bakar in motstånd och får in det i matchen. Det är väl så vi försöker jobba i hela vårans metodik i vårans akademi. (Tord)

Vad gäller avsaknaden av partnerövning tycks dessa uppfattas vara något enkla och därför föredras andra sociala former som kan vara mer komplicerade och erbjuda spelare flera utmaningar.

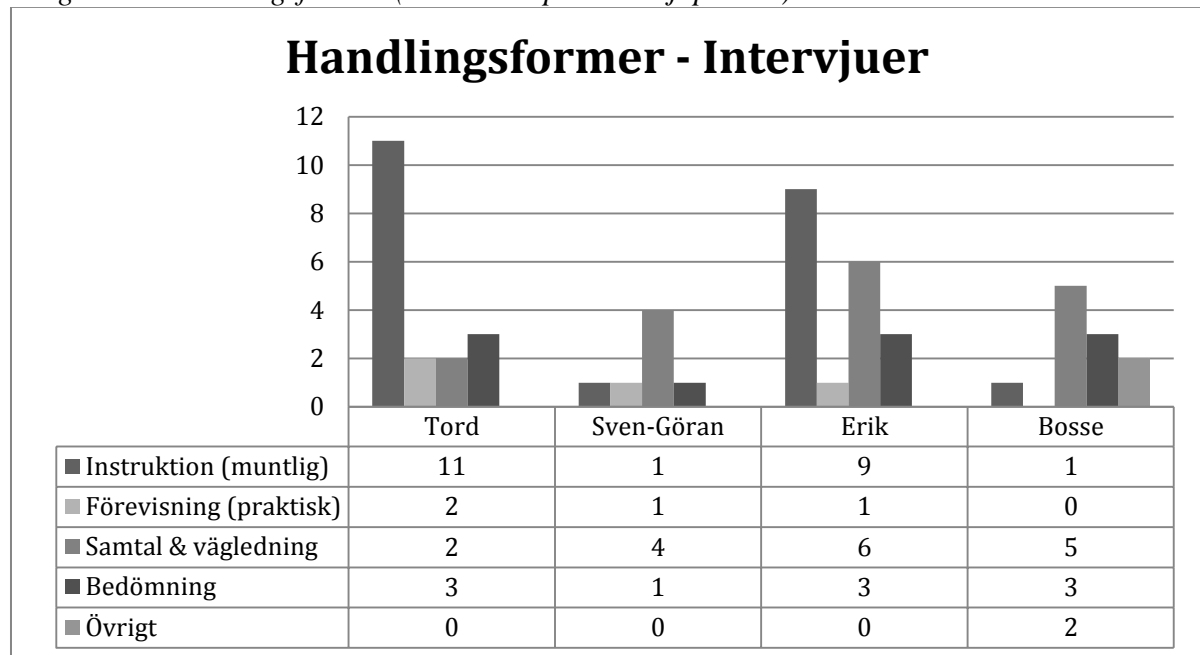
Om vi har tre motståndare då har vi tillräckligt många parametrar hos motståndarna, gör vi bara två försvarare så känns det som att, nej där hamnar vi inte så ofta, den blir inte så funktionell för det är sällan det blir så i match om

man säger så. Men med tre motståndare så kan de på något sätt samarbeta så att de gör det väldigt svårt för oss att skapa målchanser. (Sven-Göran)

4.1.2 Handlingsformer - intervjuer

Diagram 2 visar hur tränarna pratar om sina handlingar, hur ofta de använder sig av muntliga instruktioner, praktiska förevisningar, samtal och vägledningar samt bedömningar. Dessutom finns kategorin övrigt som behandlar exempelvis socialt umgänge och resterande handlingar som inte passar in under de fyra ordinarie formerna.

Diagram 2. Handlingsformer (antal citat per intervjuperson)

Enligt Diagram 2 är instruktion den mest förekommande handlingsformen. Övrigt tycks vara den som totalt används minst.

4.1.2.1 Instruktion

Handlingsformen instruktion är tillsammans med samtal och vägledning den som tränarna anser sig använda flitigast. Dock verkar det som att enbart instruktioner är ganska meningslösa såvida det inte finns en tydlighet. Tord säger:

Sen tror jag det är bra för unga spelare givetvis, dels att ... och sen att man är tydlig med det man vill få ut till spelarna. Så att de vet vad. Sen tror jag det är en bra inlärning för spelare med.

Tord har en idé om varför vissa övningar kräver mer instruktioner än andra.

Jo, det kanske är mer instruktioner i en teknisk övning där vi t.ex. jobbar med tillslag som man är mer petnoga i...

4.1.2.2 Förevisning

Peitersen (2001) lägger fram ”Visa – förklara – visa” som det mest tilläpade tillvägagångssättet vid förevisning och antyder att det är den roll som idrottslärare använder

främst. Ingen av fotbollstränarna verkar dock använda förevisning mer än exempelvis instruktion vilket kan belysas med följande citat av Erik:

Jag kan inte styra, dels har jag aldrig spelat fotboll på den nivån, däremot har jag tränat många ungdomar på den här nivån och upp mot seniorfotbollen då. Så att jag kan ganska mycket om verktygen men praktiskt skulle jag inte kunna gå in och visa dom för jag är inte tillräckligt bra fotbollsspelare för det.

4.1.2.3 Samtal och vägledning

Angående den näst största handlingsformen – samtal och vägledning – uttalade sig Erik på följande sätt:

... på samma gång får man ibland låta det bara gå för att se hur dom löser det, men ganska snabbt vill jag vara där och hjälpa dom och stötta dom. Och pusha dom osv. och framförallt ge dom beröm. Men även kunna ge dom kritik eller förbättringsdetaljer, hur kan du göra det här bättre.

4.1.2.4 Bedömning

Formen bedömning har fokus på spelarens färdigheter och är ett sorts kvitto på vad du som spelare ska träna på och inte. Tord, Erik och Bosse pratar alla tre gånger vardera om bedömning, och Erik säger följande:

Har du en spelare som inte är snabb med boll så kan du öva upp hans snabbhet men du måste ändå göra klart för honom att du kanske inte ska syssla just med den grejen för det är inte din bästa egenskap.

... man ser ju också bristerna på de unga spelarna vad dom behöver träna på. Oftast är det speluppfattning och det är inte så konstigt, man är ju ung och lite naiv och inte så rutinerad eller har spelat så mycket på den nivån så. (Tord)

4.1.2.5 Övrigt

Bosse är ensam om att använda handlingsformen övrigt.

Jag vill ju ha ett klimat där killarna ska kunna känna att har de något bekymmer under skolan eller om det är familj, föräldrar som går isär så ska de kunna känna att de kan ta de med mig. Men jag är helt ointresserad av hur deras badminton gick i söndags att de hade så jänkla kul, om du är med på...

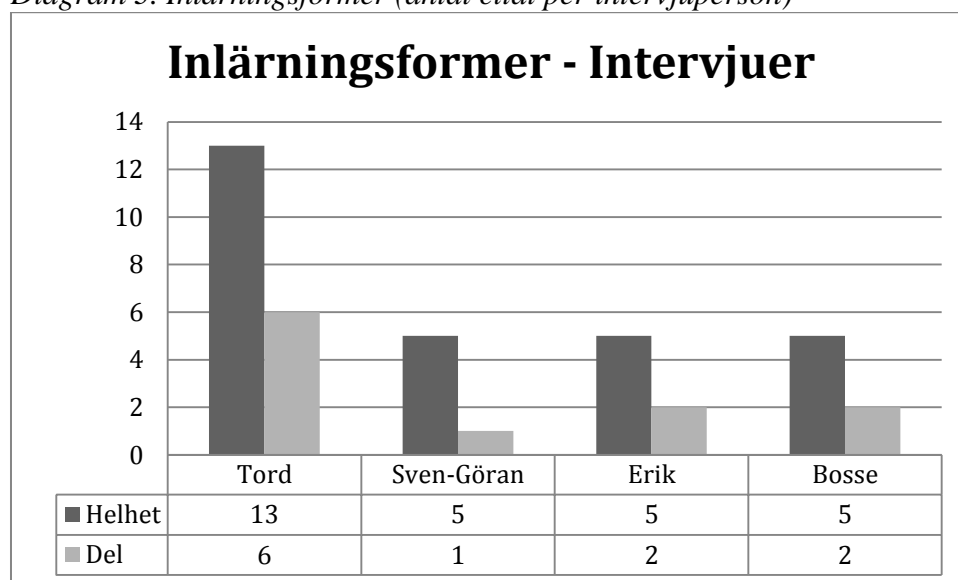
4.1.3 Intervjuer – inlärningsformer

4.1.3.1 Helhet

Diagram 3 belyser hur tränarna pratar om spelarnas inläring, om de framförallt använder delmoment i en övning eller om de försöker se ett helhetsperspektiv. Tendensen verkar vara att det sistnämnda är vad tränarna föredrar, samtliga pratar dubbelt så ofta om begreppet helhet. Samtidigt är det tydligt att delmomentet är en förutsättning i träningen då helheten är för stor för att arbeta med på en och samma gång vilket nedanstående citat visar tydligt:

Vi går ju från en helmetod till en delmetod och sen ska du upp till en helmetod igen va. Du ska ju sy ihop det här med motstånd och sådana saker. För de är ju liksom det som är examen sedan då /.../ då kopplar man på en helhet till detta fast vi bara spelare 5 mot 3 ändå, då finns det en helhetsmetod i det fast det inte är hela planen och alla spelare med. (Erik)

Diagram 3. Inlärningsformer (antal citat per intervjuperson)

Enligt diagram 3 förekommer delmoment inte ens hälften så mycket som helhet. Tord har mer än dubbelt så många kodningar som övriga tränare både vad gäller del- och helhet.

4.1.3.2 Delmoment

Det verkar vara vanligt att utgå ifrån en större grovplanering för att sedan bryta ner den enskilda träningen i ett eller några teman. Erik:

Jag försöker ha ett tema för dagens träning och sen tittar man på säsongspaneringen, på veckoplaneringen, på genomförande av kommande matcher, försöker hitta en mix plus att hitta framförallt hitta ett led för spelarna hitta upp till vårt a-lag, det är egentligen det viktigaste ledet i deras träning.

När vi har passningsspel t.ex. så är det några saker som vi trycker på väldigt mycket och det är att man försöker vara halvt rättvänd när man får bollen, man flyttar bollen när man får den och inte blir stillastående. Att man försöker lyfta blicken och titta kring så. Och vi försöker nöta in dom instruktionerna i varje

övning så att säga. Många av dom övningarna i uppvärmningen är att man ska vända upp och vrida på skallen och även ta med sig in det i possession också sen även i det vanliga spelet. Så det är några instruktionspunkter vi försöker använda på samma sätt i många övningar. (Tord)

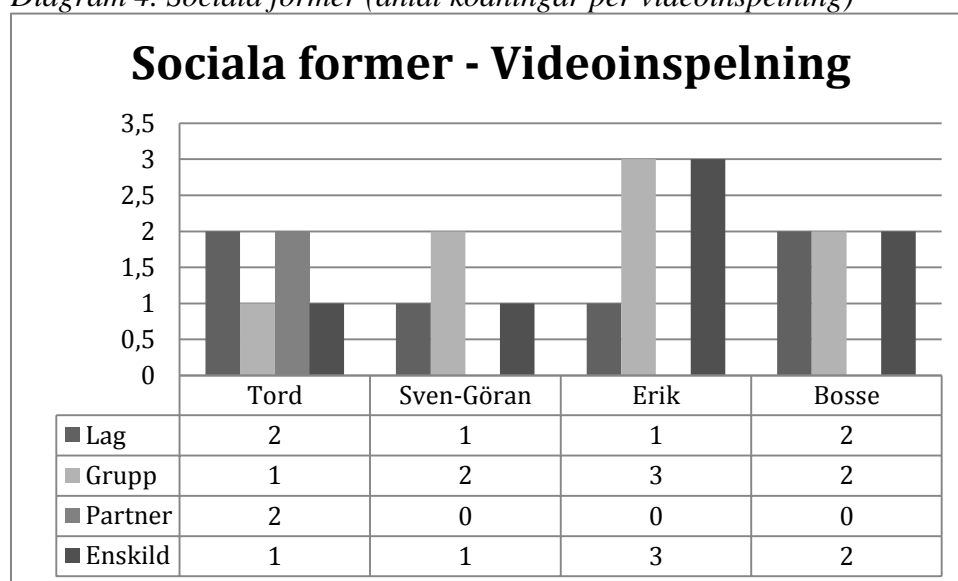
4.2 Videoinspelningar

Detta avsnitt är uppdelad i sociala, handlings- och inlärningsformer med utgångspunkt i det teoretiska ramverket.

4.2.1 Videoinspelning – sociala former

Videoinspelningar visar att samtliga lag tränar i former av lag, grupper och enskilda övningar enligt diagram 4 nedan. Tords lag är det enda laget som har en partnerövning. Antalet övningar per träningstillfälle varierar från fyra till sju.

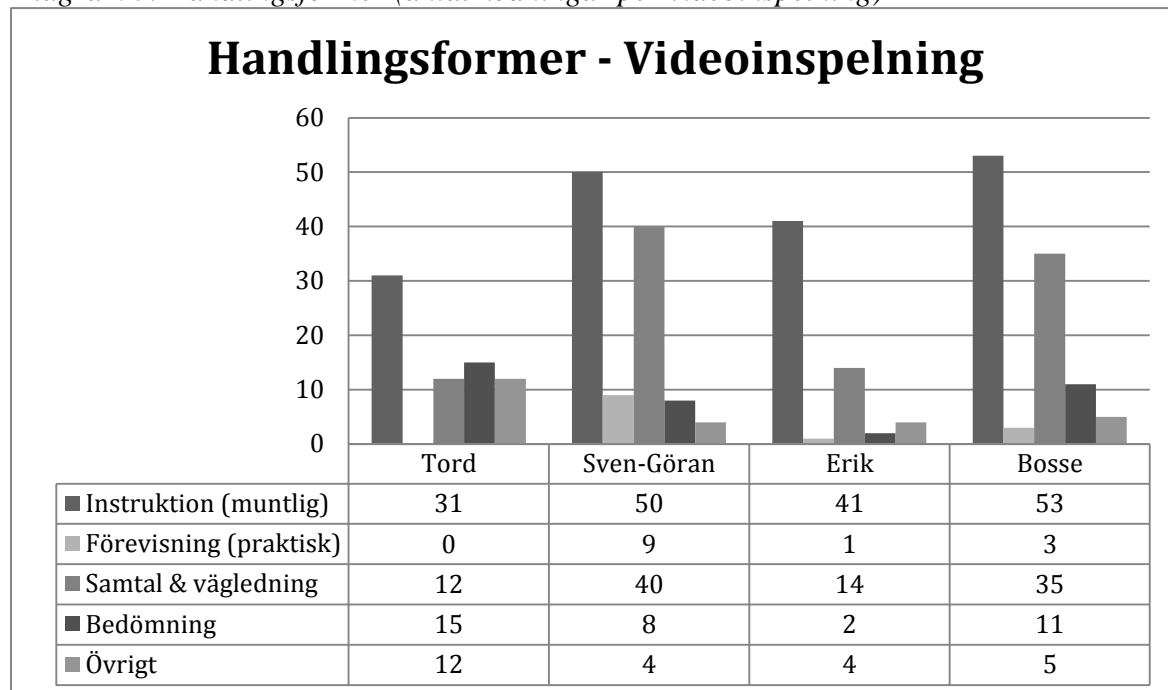
Diagram 4. Sociala former (antal kodningar per videoinspelning)

Diagrammet visar att den vanligaste sociala formen under de inspelade träningarna var grupporganisation (8 övningar) tätt följt av enskild organisation (7 övningar) och lagorganisation (6 övningar). Av totalt 23 övningar var alltså 16 stycken någon form av samarbetsövningar. Det finns inga direkta citat att hämta eftersom sociala former går att urskilja visuellt i en videoinspelning.

4.2.2 Videoinspelning – handlingsformer

Diagram 5. Handlingsformer (antal kodningar per videoinspelning)

I Diagram 5 ser vi att videoinspelningar av träningarna visar att instruktion är den överlägset största handlingsformen med totalt 175 kodifieringar. Samtal och vägledning används i stor omfattning av de flesta tränarna. Sven-Göran utmärker sig med att ensam ha mer än dubbelt så många kodningar på förevisning än vad de andra tränarna har tillsammans. Bedömning används sparsamt av framförallt Erik.

4.2.2.1 Instruktion

Instruktionerna består till stor del av korta och mer eller mindre spontana kommandon som tränaren vill att spelaren ska utföra.

Tuffare Bergendahl, tuffare i presspelet!

Så låter ett exempel från Bosses träning, han är den tränare som instruerar flest gånger.

4.2.2.2 Förevisning

Erik och Tord använder sig inte eller väldigt lite (en gång) av förevisning, Erik förklarade en orsak till det under sin intervju (se avsnitt 1B2 under resultat). Bosse använder förevisning något oftare medan Sven-Göran har det som en återkommande handlingsform. Bosse:

En grej bara, håll. I det här läget när Dennis får den här hårda pressen på sig. Vad ska du tänka på i förstaskedet Dennis? Ta med dig bollen, alltså attackera som försvarsspelare, ta med den en touch in, spela vidare. Okej.

Citatet speglar hur Bosse använder sig av förevisning, videoinspelningen visar hur han går in och visar med kroppen hur Dennis i det här fallet ska göra när den typen av situation uppstår.

4.2.2.3 Samtal och vägledning

Samtal och vägledning utgör precis som instruktion en ganska stor del av tränarnas yttranden. De kan exemplifieras av Sven-Göran, som använder den handlingsformen mer än någon annan tränare i studien.

Bra killar, kort återkoppling här bara: det vi jobbar med här är väldigt mycket speluppfattning att registrera medspelarens rörelse och sedan kunna göra ett tekniskt moment ihop med det då på vägen. Det är därför vi gör det här. Det är en ganska enkel övning kan tyckas men det är många parametrar som är helt centrala för hur vi ska skapa målchanser från spelyta två till spelyta tre.

Vi kan se en tendens att samtal och vägledning är oftare längre utläggningar än vad exempelvis instruktion är.

4.2.2.4 Bedömning

Bedömning har få antal träffar oavsett tränare enligt diagrammet. Tord har flest kodningar med 15 stycken varpå Bosse hade näst flest med 11. Sven-Göran hamnade på åtta stycken och minst antal bedömningar gjorde Erik på endast två stycken.

Fattar ni inte övningen eller? Svarta laget, det är två mål ni har fått bortdömt för att ni inte orkar springa upp. Det finns ju en anledning till att vi har den mittzonen, vi vill ha ett kompakt lag som flyttar med bollen hela vägen. Så står vi tre fyra man kvar och såsar. Det är ju skitbra mål av Danny här, vi måste orka ta dom extra metrarna i matcherna också. Gör vi inte det blir vi utdragna så får vi hål i oss. Det finns en anledning till att vi gör det gubbar. Då kan man inte säga att man inte orkar, då får man gå av plan för då orkar man inte spela fotboll heller. (Tord)

Hey! Ni vet förutsättningarna, Hallå!?! Klunsa annars lägger vi ner kvadraten, annars går vi ut och springer istället. (Erik)

4.2.2.5 Övrigt

Övrigt var precis som bedömning en kategori med överlag liten representation i diagrammet. Framförallt utgörs kodningarna av ironiska men positivt laddade kommentarer vilket framgår av följande citat:

Yngst i mitten, den regeln ändrar vi inte på. Väx ikapp säger jag bara. (Erik)

Charlie du ser pigg ut! (aarå) Är det pga filmkameran? (Tord)

Tord utmärkte sig med nästan lika många kodningar (12) som dem övriga hade tillsammans (13).

4.2.3 Videoinspelning – inlärningsformer

Diagram 6. Inlärningsformer (antal kodningar per videoinspelning)

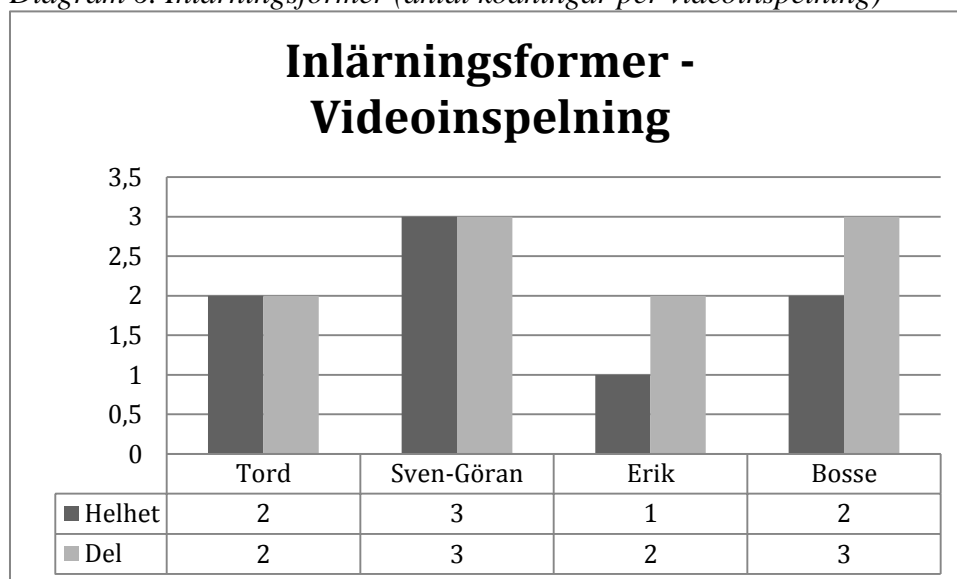

Diagram 6 visar antalet gånger som tränarna pratar om helhet och delmoment under träningarna. Det är lite större fokus på delmoment än helhet men skillnaderna är väldigt små.

4.2.3.1 Helhet

Under Bosses träning kunde vi se följande exempel på en helhetstänk under samlingen och snacket precis efter träningen:

Eeh, okej bra killar! Lite lagom, alla delar som vi jobbade med killar är element som vi ska göra på matchen imorgon. Någon får sammanfatta varför vi slår Kalmar imorgon, utifrån övningarna idag.

Han knyter alltså ihop säcken lite grand genom att koppla dagens träning och dess delmoment till morgondagens match.

4.2.3.2 Delmoment

Videoinspelningarna visar ett exempel på en delövning från Sven-Görans träning. Spelarna tränar på att ha bröstet i den riktningen de anfaller i en uppspelsövning och Sven-Göran säger följande:

Okej bra vi håller lite. Nu har vi kommit igång, första övningen, jobba sidvänd: Danne här håller emot på vägen, jag spelar tillbaka, har bröstet mot Danne och samtidigt vinklar upp bröstet i anfallsriktning. Så väljer han sida sen. Bröstet i anfallsriktning tänker vi på nu.

4.3 Jämförande del av intervjuer och videoinspelningar

I den jämförande delen av resultatet ställer vi tvärtom mot innan handlingsformen internt i kategorierna istället för att jämföra mot övriga metodiska former. Först i sista kapitlet (resultatdiskussion) analyseras resultatet på en djupare nivå.

4.3.1 Sociala former

Det är svårt att upptäcka stora skillnader i antalet citat ur intervjuerna som kopplas till sociala former och motsvarande kodade sekvenser i videoinspelningarna.

Diagram 7. Sociala former (jämför citat med kodningar)

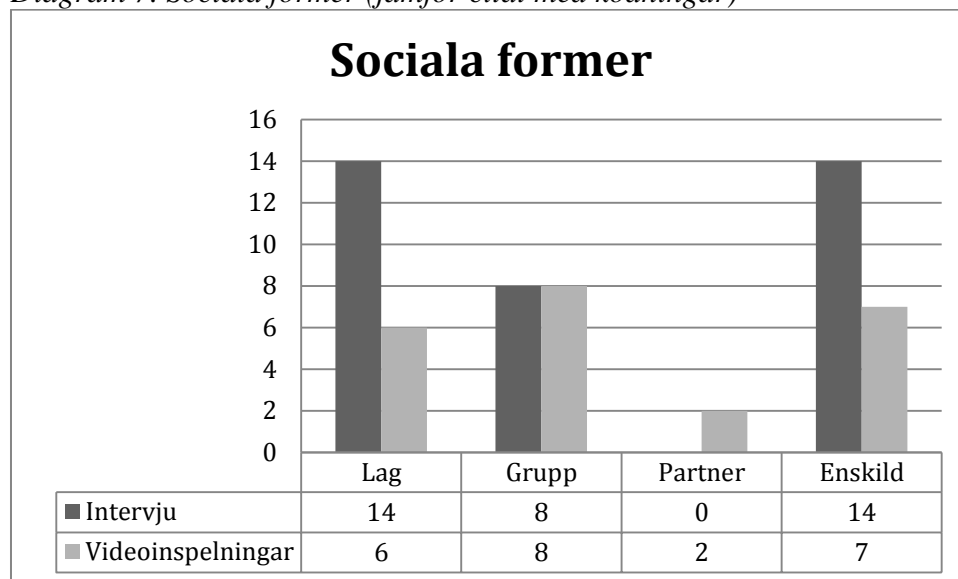
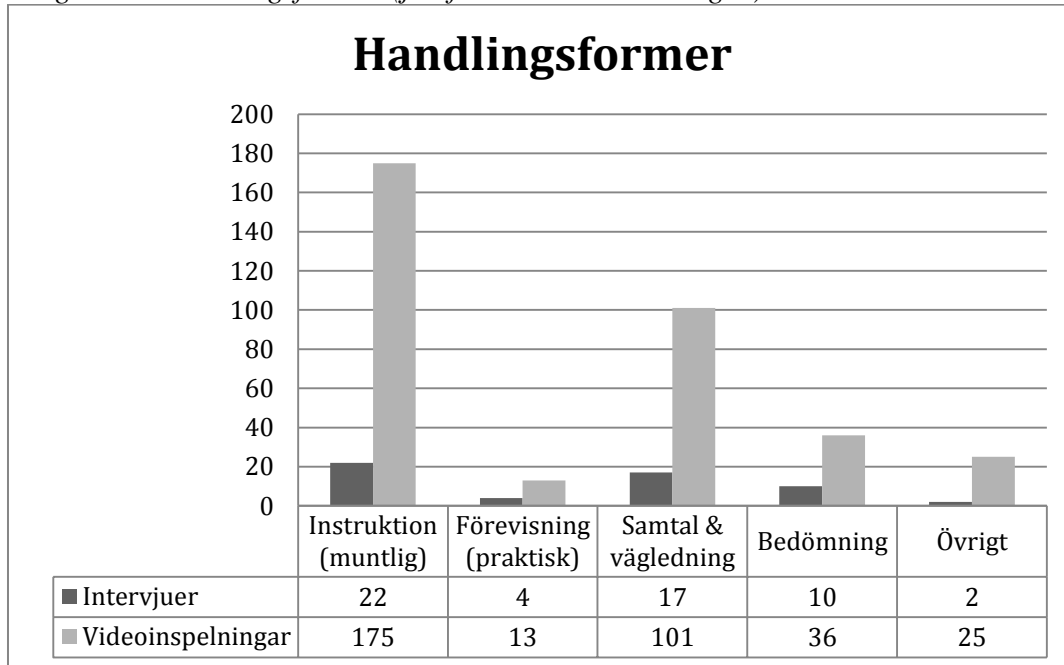

Diagram 7 visar att tränarna tar upp sociala former oftare i intervjuerna än på träningen. Gruppövningar är kodat exakt lika många gånger inom båda delarna, däremot är både lag- och enskilda övningar mer frekvent förekommande i intervjuer än i fält.

4.3.2 Handlingsformer

När vi jämför intervjuernas citat med motsvarande kodade sekvenser i videoinspelningarna tycks tendensen vara betydligt fler moment i videoinspelningarna. Diagrammet nedan visar det exakta antalet kodade sekvenser i videoinspelningarna samt citaten ur intervjuerna som kan kopplas till olika handlingsformer.

Diagram 8. Handlingsformer (jämför citat med kodningar)

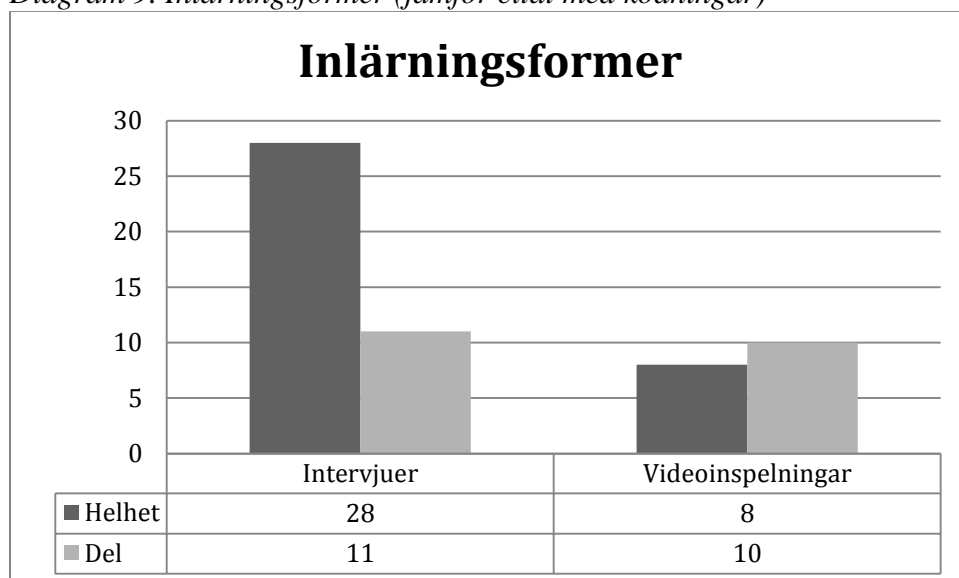

I diagram 8 kan vi läsa av att samtliga handlingsformer har markant fler kodningar på videoinspelningarna än i intervjuerna. Skillnaderna är stora oavsett kategori men är som allra störst i övrigt. Anmärkningsvärt är även antalet kodningar i kategorin instruktion som är sju gånger fler vid videoinspelningar än vid intervjuer.

4.3.3 Inlärningsformer

Intervjuerna och videoinspelningarna visar att det finns en komplexitet i att sortera del- och helhet från varandra då de bygger på varandra. Ändamålet är att tränarna vill åt helheten samtidigt som de är för stort att ta allt samtidigt, det vill säga delmomentet är en förutsättning för att man ska lyckas med helheten. Se citat från 4.1.3.1. av Erik. Komplexiteten identifieras lättare i intervjun där tränarna för ett längre resonemang än på träningsplanen där kommunikationen mot spelarna är rak och tydlig.

Diagram 9. Inlärningsformer (jämför citat med kodningar)

I diagram 9 ser vi att tränarna pratar betydligt mer om helhet i intervjuerna än vad de faktiskt gör på den enskilda träningen, då är det till och med en lite fördel för delmoment i antal kodningar. Antalet citat som kan kopplas till delmoment är bara ett fler än antalet sekvenser som kodades i videoinspelningarna.

5. Diskussion

I diskussionen kommer vi gå igenom och analysera metoden och resultatet från tidigare kapitel. Vidare tas tankar kring framtida forskning i ämnet upp och sedan avslutas kapitlet med en sammanfattning av vad som skrivits i både metod- och resultatdiskussionen.

5.1 Metoddiskussion

Vi vill i diskussionen påpeka några brister i studien utifrån hur forskningsprocessen har fortskridit. Vi är väl medvetna om att flera personliga aspekter har påverkat resultatet på olika sätt, men vi vill på bästa sätt försäkra läsaren om vår systematik i enighet med Vetenskapsrådets forskningsetiska principer.

Till att börja med har vi i egenskap av att själva vara tränare på elitnivå redan en förförståelse för yrket som sådant likväl som vi har fördomar om hur tränare är och skall vara. Egen bakgrund, utbildning och erfarenhet är dock inget vi kan bortse från utan vi kan bara anta att andra forskare med liknande bakgrund hade fått likvärdiga resultat.

Detta möjliggjorde även att innehållet blev en utbildning i sig för författarna vilket påverkade den inre motivationen och därmed också kvalitén på uppsatsen. Vi tror dock att vår egen förståelse kan ha påverkat respondenternas svar då de förhoppningsvis inte såg oss som fullständiga nybörjare på området utan mer som kollegor. En viktig poäng är att datamaterialet finns lagrat och kan kodas igen av någon annan.

Beskrivningen av datainsamling, urval och analysprocess är tillräckligt detaljerad för att återupprepa studien, även om varje mening kanske inte hade kodats exakt lika är vi övertygade om att resultatet sett i ett helhetsperspektiv hade förblivit detsamma.

Vi har genomfört en variant av en så kallad deltagarkontroll där informanterna har fått ”godkänna” de intervjuer och videospelningar som de har gjort genom att själva granska dem. Insamlat material har varit tillgängligt för nedladdning via Dropbox. Begränsningen gjordes för intervjuer och videospelningar, således har varken intervju- eller videotranskriberingar varit tillgängliga för deltagarna.

Tillämpning av triangulering: Studiens syfte krävde inte att vi använde oss av olika källor i den mening att de tränar i olika divisioner eller sporter, alltså har vi ingen vidare källtriangulering. Således är urvalet väldigt snävt men som tidigare nämnt är vi ute efter unik och säregen information och det erhåller vi av valda källor. Dock har vi använt två olika datainsamlingsmetoder i intervjuer och videospelningar vilket ger en bra tyngd i materialet. Datamaterialet är även analyserat ur tre av Peitersens perspektiv vilket tyder på god teoritriangulering.

Kvalitet på teknisk utrustning: Eftersom uppsatsen skrivs inom ramen för ett större projekt har resurserna på vissa områden varit oerhört mycket större än vad en kandidatuppsats kräver. Ett sådant område är den tekniska utrustningen och mätinstrumenten där vi har haft tillgång till ljud- och videoutrustning av högsta kvalitet. Endast ett fåtal ord har varit ohörbara på grund av brus vilket således inte har påverkat resultatet nämnvärt.

Kvalitet på forskaren: Forskarens förmåga att genomföra bra observationer och intervjuer är sett till kraven på densamma fullt tillräckliga. Vi är medvetna om vedertagna intervjumetoder men har ingen större erfarenhet av att intervjua på vetenskaplig nivå.

För att minimera risken av att de erfarenheter vi fick i början av analysprocessen påverkar resultatet i resterande delar hoppade vi mellan transkriberingarna när vi kodade. Det innebar även att ingen del blev osedd av den ena parten trots att vi delade upp och transkriberade varsin intervju.

Framförallt vid videoinspelningen fångade vi upp både bild och ljud av betydligt fler personer än den tilltänkta informanten. Dessa är givetvis ett viktigt inslag för att tränaren skulle kunna agera och vi skulle kunna få ut väsentlig data, vi anser i efterhand att en större hänsyn kanske skulle tagits till respektive arbetsgivare och deltagare under träning. Detta är inget vi tror hade utgjort ett större hinder men för rutinernas skull och säkerställandet av det etiska tillvägagångssättet är det nödvändigt att poängtera.

Att vi analyserade det insamlade datamaterialet i Nvivo och inte manuellt ökade kvalitén markant. Detta då risken för att blanda ihop data, förlora den eller på något annat sätt brista i arbetsstrukturen minimerades. Kvalitén påverkades också på så sätt att vi hela tiden kunde gå fram och tillbaka ett eller flera steg i processen och analysera samt presentera datan på många olika sätt. Resultatet av detta blev en bra kännedom och relation till datan när vi fick många olika infallsvinklar och visuella perspektiv. Nvivo var inte ett enkelt program att lära sig och vi reserverar oss för att ha behandlat datan felaktigt vid något tillfälle. Tack vare en mycket god insyn av vår handledare bör däremot eventuella misstag ha upptäckts i ett tidigt skede.

5.2 Resultatdiskussion

Strukturen på resultatdiskussionen kommer följa ett givet mönster där vi följer resultatkapitlet rubrik för rubrik. Detta för att fortsätta göra det lättöverskådligt och möjligt att bara fokusera på en enskild metodisk form om läsaren finner det intressant. Påpekas bör också att vi totalt fick ihop en väldigt stor mängd data i förhållande till uppsatsen omfattning. Det var givetvis intressant men utan att slutresultatet påverkats så hade det förmodligen gått att göra betydligt djupare och ännu mer intressanta slutsatser så vad gäller framtida forskning finns det gott om data att samla in och tillföra till kunskapsbanken. Mer om detta under rubriken ”framtida forskning”. Avslutningsvis i inledningen bör återigen förtydligas att tränarnas upplägg skiljer sig mellan tränarna båda vad gäller innehåll och struktur vilket givetvis haft inverkan på resultatet på så sätt att syftet med träningen kan ha uppnåtts trots att tränaren verkar avvika från det som sagts i intervjun.

5.2.1 Intervjuer - sociala former

Tord pratar mer om sociala former än övriga tillsammans, vid en jämförelse av transkriberingarna visar det sig att kodningen i praktiken är missvisande då Tord egentligen bara pratar om det mer ordagrant. Då fotboll är en lagsport blir det alltid relevant att diskutera lagperspektivet även när man pratar individuell träning. I själva träningen gick samtliga i sin struktur från någon sorts enskild övning till att avsluta med grupp-/lagmoment. Formen ”partner” verkar inte existera i tränarnas arbete, så är det givetvis inte. Partnerdelen var ofta en del i lagformen men eftersom det var laget det fokuserades på hamnade partner i skymundan. Partner bör nog gå att tolka som ett spontant men viktigt inslag i lagträningen mellan spelarna och är därför inget som tränaren fokuserar på. I den isolerade övningen jobbar spelarna ofta individuellt medan man oftast är fler än två i en funktionell övning. Behovet av att jobba två och två finns givetvis i till exempel olika så kallade kombinationsspel (till exempel anfallsmomentet ”överlapp”) men sker som sagt mer spontant då det är upp till spelarna att hitta samarbetsformen som krävs för att lösa den enskilda situationen.

5.2.2 Intervjuer – handlingsformer

Instruktion är den överlägset mest frekventa handlingsformen, varför? En förklaring kan vara att instruktioner går betydligt snabbare, det kan vara korta meningar eller till och med enstaka ord. För förevisning, samtal & vägledning krävs att man stoppar spelet för att kunna föra en dialog där fokus ligger på diskussionen och reflektion av vad det var som hände snarare än att

som i en instruktion fokusera på att klara av ett bättre utförande direkt när samma situation uppstår igen. Instruktionen används därmed oftare i en teknisk övning, det vill säga där ett visst delmoment står i fokus och det inte behövs ta samma hänsyn till många olika parametrar så som många spelare och flera ytor. Här finns det en liten skillnad mellan intervju och video då instruktionen upptar större del än de övriga handlingsformerna i videon medan i intervjuerna bearbetas större begrepp. Inte så konstigt egentligen då träningen är ett delmoment i sig sätt till hela säsongspaneringen eller mer generella ämnen som spelsystem och spelidé. Här finns det eventuellt en skillnad i vad tränarna säger och vad de gör.

5.2.3 Intervjuer – inlärningsformer

Det framgår tydligt att tränarna oftare pratar om helhet, en förklaring kan vara nivån/kunskapen på spelarna. I början av utbildningen fokuserar man på delmoment eller att ”lära sig verktygen”. Nästa steg i pedagogiken är rimligen när man ska använda vilket verktyg. Det är också först i tonåren hjärnan börjar utvecklas och kunna hantera mer komplexa situationer så som flera spelare, mer rörelse och framförallt att allting går mycket snabbare. Det finns därmed ingen anledning att lägga större vikt vid att nöta enskilda färdigheter mer än att repetera, det är viktigare att skapa funktionella matchliknande övningar där taktiska inslag spelar en större roll än de tekniska.

5.2.4 Videoinspelning – sociala former

I träningsupplägget går det ganska fort att se mönster mellan tränarna i upplägget. Inte så konstigt kanske då alla bedriver samma typ av utbildning inom samma grenspecifika idrott. Samtliga går från någon sorts enskild övning i uppvärmningen till att avsluta med grupp-/lagmoment. Ett pedagogiskt verktyg som går igen från intervjuerna där det talades mycket om att bryta ner helheten till delmoment för att göra det hanterbart och till sist koppla tillbaka till helheten för att uppnå en större förståelse för sammanhanget och förhoppningsvis mer kunskap i spelförståelse vilket är det som fokuseras mer på än enskilda moment.

5.2.5 Videoinspelning – handlingsformer

Samtliga tränare lever väldigt mycket i nuet och kommenterar/instruerar/bedömer situationen som precis händer. Detta bör med största sannolikhet vara en fördel att återkoppla när situationen finns färskt i minnet och spelaren kommer ihåg hur han uppfattade situationen. Samtal & vägledningen sker istället i spelavbrott/pauser då det är möjligt att samla hela gruppen. Alla tränare verkar finna det värdefullt att alla spelare får höra samma sak även om resonemanget gällde en specifik spelare. Det sker också en del brytningar mitt i spelet, då är återkopplingen väldigt detaljerad och specifik på något som antingen var väldigt bra eller dåligt. Det fanns exempel då tränaren tyckte spelarna hade dåligt engagemang och då användes retoriska frågor för att uppmana spelarna att fokusera och engagera sig mer. Spelarna verkade vana vid denna typ av återkoppling och fann sig snabbt varpå tränaren i spelet direkt kommenterade ifall de blev bättre. En annan tränare kopplar till föregående och nästkommande matcher vilket också får anses ha som mål att påverka spelarens motivation snarare än att förbättra deras färdigheter. Bedömning var det vi fann svårast att identifiera, oftast var det en del av samtal & vägledning eller instruktion, detta har haft inverkan på antalet kodningar av handlingsformen. Anledningen att vi valde att oftare välja någon av de andra handlingsformerna var att båda tolkade det som att det var närmare ändamålet med interaktionen. Bedömningen verkade också ha en negativ prägel med väldigt tydliga påståenden. Ofta följdes bedömningen upp med ett ultimatum i stil med ”annars gör vi något annat” vilket presenteras tydligt i citaten under 4.2.2.4.

5.2.6 Videoinspelning – inlärningsformer

Vid denna punkt frågar vi oss om tränarna faktiskt gjorde som de säger att de gör? Sker verkligen så mycket dialog med spelarna på planen som de utgör sig för att ha? Kan det möjligtvis vara så att tränaren tror att underliggande meningar och den större helheten framgår fast den inte gör det om man isolerar handlingarna och observerar de utifrån som vi gjorde. Ulf Kristiansson på svenska fotbollsförbundet har en tydlig åsikt att tränarna ofta upplever situationen och tillskriver den massa saker annorlunda än spelarna beroende på att tränaren lägger ner väldigt mycket mer tid på förarbetet och således anser många saker vara självklara. Precis som vi när vi skriver uppsatsen och levt med den ser väldigt mycket mer bakom varje mening än den utomstående läsaren.

5.3 Sammanfattning

Syftet var att se om det fanns några skillnader i tipselittränarnas teorier och deras didaktik. I analysen av informationen som samlats in genom intervjuer och observation dras följande slutsatser:

En likhet mellan intervjuerna och observationerna var att träningen utfördes i de sociala former som bestämts på förhand. Träningarna gick från ett tydlig och uttalad uppvärmningsövning där spelarna enbart jobbade med sin individuella prestation till att i slutet på träningarna innefatta någon typ av spel mellan två lag och två mål med målvakter vilket anses som funktionellt.

Antalet kodningar under handlingsformer är väldigt många under träning, detta stämmer inte överens med tränarens övertygelse av vikten att spelarna själva får reflektera och hitta på lösningar för att utveckla sin speluppfattning. Det kan inte bevisas om det hämmar utvecklingen men det skapar åtminstone förutsättningar för spelarna att fatta egna beslut.

En positiv och glad attityd under träningen var viktigt för samtliga tränare i intervjuerna. Att fokusera på träningens tema och feedback på moment som inte lyfts fram i träningsplaneringen hör till detta, det vill säga säkerställa att man följer träningens syfte. Detta misslyckades samtliga tränare med vid olika tillfällen under träningarna genom att ge instruktioner på ett moment som inte tagits upp i planeringen av den aktuella träningen.

Tränarna var överlag mycket bra på att upprätthålla ett seriöst och fokuserat tillstånd hos spelarna vilket framstod som viktigt i intervjuerna. Det var tydligt när dem var missnöjda med spelarnas inställning varpå återkopplingen skedde snabbt och spelarna rättade sig direkt. Detta framstod tydligt i observationen då tränarna därefter gav uppmuntrande feedback kopplat till det tidigare samtalet.

Kopplingen till helheten tar inte samma utrymme i tränarnas didaktik som i intervjuerna. Det fokuseras mer på instruktioner i det enskilda momentet än att återkoppla till matcher och spelarens specifika position, något som värderades högt av tränarna i intervjuerna.

5.4 Framtida forskning

I framtida forskning skulle vi gärna vilja se forskning som inriktar sig på varför processförlusten uppstår mellan teori och praktik och hur det går att minimera förlusten. Forskningen borde med ett större engagemang undersöka hur de teoretiska resultaten ska tillämpas i praktiken och följa upp om de faktiskt gör det.

För att kunna jämföra tränarna sinsemellan hade en förfrågan om önskat tema kunnat systematisera datamaterialet i större omfattning och eventuellt givit ett mer jämförbart resultat.

En framtida risk med att fokusera på vikten av verbal instruktion, feedback och praktisk förevisning är att de kan skapa ett överflöd av information hos följaren som hindrar dem från att öva på sin egen problemlösningsförmåga (Williams m.fl., 2005).

I enlighet med Cushion m.fl. (2001) har vi kommit fram till att fullständiga holistiska jämförelser är svårt på grund av att all data samlats in utan hänsyn till externa faktorer så som tränarnas tidigare erfarenhet, ledarfilosofi och spelarerfarenhet. Därmed krävs det fortsatta insatser i framtida forskningen som fokuserar på att undersöka hur ledarfilosofierna, teorier och motiven påverkar varför de agerar som de gör för att utveckla en djupare förståelse av hur fotbollstränares coaching fungerar i praktiken.

6. Referenser

Annerstedt, C (2006). *Framgångsrikt Ledarskap inom Eliidrott*. Göteborg: Institutionen för pedagogik och didaktik.

Annerstedt, C., Peitersen, B. & Rønholt, H. (Eds.). (2001). *Idrottsundervisning. Ämnet Idrott och hälsas didaktik*. Göteborg: Multicare.

Cushion, C. J. & Jones, R. L. (2001). A systematic observation of professional top-level youth soccer coaches. *Journal of Sport Behavior*, Vol. 24 No. 4 Januari 2001 pp. 354-376.

Deloitte Football Money League (2013). *Real Madrid spräcker drömgräns*. Publicerad på Internet,

http://www.deloitte.com/view/sv_SE/se/branscher/sports-and-business-group/6a4be2000176c310VgnVCM2000003356f70aRCRD.htm Hämtad 2013-04-18

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Ford, P. R., Yates, I. & Williams, A. M. (2010). An analysis of practice activities and instructional behaviours used by youth soccer coaches during practice: Exploring the link between science and application. *Journal of Sports Sciences*, Vol. 28, No. 5 pp. 483-495.

Hassmén, N. & Hassmén, P. (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. Stockholm: SISU Idrottsböcker.

Högberg, J-O. (2008). *Om idrottstränares pedagogiska och didaktiska kompetens*. Publicerad på Internet, <http://www.idrottsforum.org/articles/hogberg/hogberg080319.html> Hämtad 2013-03-04

UEFA (2011). *Things you can't buy*. Publicerad på Internet, http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/TheTechnician/uefaorg/Publications/01/75/71/87/1757187_DOWNLOAD.pdf Hämtad 2013-03-20

Williams, A. M. & Hodges, N. J. (2005). Practice, instruction and skill acquisition: Challenging tradition. *Journal of Sports Sciences*, Vol. 23, No. 6 Juni 2005 pp. 637-650.

Williams, A. M. & Ward, P. (2007). Perceptual-cognitive expertise in sport: Exploring new horizons. In Tenenbaum, G. & Eklund, R. (Eds.) *Handbook of sport psychology* (pp. 203-223). New York: Wiley.

7. Bilagor

Intervjuguide

Tema 1) Arbetssätt:

Hur ser planeringsprocessen ut när du lägger upp en träning?

Vad baseras träningsupplägget på?

Hur vet du att övningarna du använder dig av är effektiva (och/eller funktionella)?

Hur vill föreningen utveckla spelare?

Tema 2) Spelarens utveckling:

På vilket sätt är spelarna delaktiga i sitt lärande?

Hur tänker du kring optimering av prestation?

Hur jobbar du rent konkret för att utveckla spelarnas förmågor?

Hur ser du på samspelet mellan spelare och tränare?